

Oppiminen on ilo ja oikeus

LAPSEN
OIKEUKSIEN
VIIKKO

Jokaisella lapsella on oikeus tietoon ja oppimiseen. Aikuisilla on velvollisuus huolehtia lasten laadukkaasta koulupolusta ja oppimisen mahdollisuuksista. Vain hyvinvoiva lapsi oppii.

Lapsi oppii opetteluun, harjoitteluun, kokeiluun ja esimerkin kautta koko ajan. OECD:n (2020) mukaan oppiminen tapahtuu muuttuvassa maailmassa missä ja milloin tahansa, eikä virallisen ja arkioppimisen välistä eroa enää ole. Oppimista tapahtuu [kaikkialla lapsen arjessa](#).

Valtiolla on velvollisuus huolehtia lasten oppimisesta muodollisen koulutuksen keinoin. Koululla on tärkeä tehtävä opettaa paitsi uusia tietoja ja taitoja, myös ongelmanratkaisua, oppimista sekä tiedon arviointia. Laadukas varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua ja kaventaa hyvinvointieroja.

Suomessa on arvostettu koulutusta korkealle ja siihen on panostettu. Kaikille saatavilla oleva hyvä koulutus on edistänyt mahdollisuuksien tasa-arvoa ja pienentänyt eriarvoisuutta. Viime vuosina [oppimistulokset ovat laskeneet](#) ja huoli peruskoulun tilasta ja oppilaiden ja opettajien hyvinvoinnista on herännyt. Suomalainen koulu ei enää pysty [kuromaamaan umpeen](#) kotitaustasta juontuvia oppimiseroja. Samalla Suomi on yksi niistä harvoista maista, joissa [koulutuspanostukset ovat laskeneet](#) 2010-luvulla.

Oppiminen on paitsi lapsen oikeus, myös kohtalon kysymys koko yhteiskunnalle. Vain tarjoamalla jatkossakin tasapuoliset mahdollisuudet oppimiseen jokaiselle – lähtökohdista ja yhteiskunnallisista muutoksista riippumatta – voimme turvata Suomen tulevaisuuden.

LAPSET JA NUORET TAHTOVAT OPPIA!

Hyvä uutinen on, että lapsista ja nuorista 68 % pitää uuden oppimista kivana, ja vain 4 % ei pidä siitä (LSKL 2024). Vaikeuksista huolimattakin [lapset ovat innokkaita oppimaan](#) ja vastaanottavaisia tuelle. Motivaation puute ei selitä [oppimistulosten laskua](#) tai heikemmin pärjäävien kasvavaa osuutta.

Lapset ja nuoret arvioivat oppivansa eniten kavereiltaan (81%), perheeltään ja muilta läheisiltään (78 %) sekä internetistä (73 %). Koulu ja harrastukset tulevat seuraavana (70 %). (LSKL 2024).

HUOM!

Jokainen YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen ratifioinut valtio on sitoutunut järjestämään lapsille maksuttoman perusasteen koulutuksen, joka tukee lapsen persoonallisuuden ja valmiuksien kehittämistä, valmistaa vastuulliseen elämään vapaassa yhteiskunnassa sekä edistää kunnioitusta elinympäristöä kohtaan.

Oppimispolun lähtöpiste ei ole kaikilla sama. [Oppimistuloksissa](#) näkyvät sosioekonominen tekijät sekä sukupuolten ja alueiden väliset erot. Perityt ominaisuudet, äidin raskaudenaikaiset elintavat, hoiva ja huolenpito, kasvuympäristön virikkeet sekä [muuttuvat perhetilanteet](#) vaikuttavat [koulussa pärjäämiseen](#).

Oppimisen pohjalla on lapsen kokemus siitä, että hänet hyväksytään, hän on turvassa ja hänellä on tulevaisuus, johon kannattaa panostaa. [Jokainen aikuinen](#) voi tarjota lähellään oleville lapsille mahdollisuuksia kokeilla, erehtyä, tutkia ja ihmetellä. Lapsi tarvitsee aikuisia, jotka tukevat koulussa tehtävää työtä, innostavat oppimiseen sekä kannustavat sitkeyteen.

Vain hyvinvoiva lapsi oppii. Koulu tarvitsee tuekseen yhteiskunnan, joka tukee koteja ja vanhemmuutta.

KOULUSSA OPPII OPPIMAAN

Suomessa opettajankoulutus on huippuluokkaa, [opettajia arvostetaan](#) ja heillä on ammattitaitoa kohdata erilaisia oppijoita. Puutteet liittyvät resursseihin ja rakenteisiin. Opetusryhmät ovat suuria, erityisopettajia ei ole saatavilla ja opetusta häiritseviä asioita on liikaa.

Oppilaiden ja [opettajien toiveet](#) ovat samankaltaisia: että opettaja pystyisi huomioimaan lapset ja nuoret yksilöllisesti ja että erilaiset oppijat saisivat tarvitsemaansa apua. [Lapset toivovat koululta](#) työrauhaa, aikuisia, joilla on aikaa auttaa sekä sitä, että heidän [mielipiteitään kuullaan](#).

[Kaverisuhteet](#) sekä tarve kuulua joukkoon ovat lasten oppimisen kannalta merkittäviä. Koulussa ja varhaiskasvatuksessa opitaan [kaveri- ja tunnetaitoja](#), joihin tarvitaan aikuisen tukea. [Syrjintää ja vihapuhetta](#) voi ja pitää ehkäistä ennalta ja puuttua niihin johdonmukaisesti.

Yhteisöllisyyden vahvistaminen on avain koko koulun hyvinvointiin. Huomio tulee kiinnittää koko koulu yhteisöön – opiskelijahuolto, koulunuorisotyö, kouluvalmentajat ja järjestöt voivat tarjota oikeanlaista tukea, jolloin opettajille jää aikaa keskittyä opetustehtäväänsä.

Käynnissä oleva [oppimisen tuen uudistus](#) voi onnistuessaan vahvistaa lasten oikeutta oppimiseen, kun tuen painopiste siirtyy ennakoivaan, yhteiseen työhön ja koulutetun henkilöstön määrää lisätään.

MITÄ MEIDÄN TULISI TEHDÄ?

- Emme voi antaa perusopetuksen laadun romahtaa! Tarvitsemme pitkän aikavälin suunnitelman koulutuksen rahoituksen kehittämiseksi.
- Kouluympäristön ja varhaiskasvatuksen on tuettava lasten ja nuorten hyvinvointia ja mielenterveyttä. Se tarkoittaa toimintakulttuuriin ja ryhmäytymiseen panostamista, kiusaamisen ehkäisyä sekä riittävää tukea ammattilaisilta.
- Perheiden toimeentulosta ja vanhempien voimavaroista on huolehdittava mm. vähentämällä lapsiperheköyhyyttä ja turvaamalla järjestöjen tuki perheille.
- Jokaiselle oppilaalle tulee turvata yksilöllinen oppimisen tuki. Erityisopettajia ja koulunkäynninohjaajia on oltava riittävästi. Ryhmien tulee olla riittävän pieniä ja pysyviä.
- Koulurakennusten ja päiväkotien tulee olla terveellisiä ja turvallisia. Digilaitteiden käytöstä on oltava selkeä linjaus.
- Maahanmuuttajataustaisille lapsille on tarjottava laadukasta kielenopetusta sekä riittävää valmistavaa opetusta perustaitojen saavuttamiseksi.
- Koulujen ja päiväkotien työoloja ja työn teon edellytyksiä on parannettava, jotta pätevää henkilökuntaa on saatavilla.

Kansalliseen lapsen oikeuksien viestintäverkostoon kuuluu laaja joukko valtion toimijoita sekä lapsi- ja nuorisojärjestöjä. Verkostoa koordinoi Lastensuojelun Keskusliitto ja ohjaa lapsiasiavaltuutettu. Lue lisää: www.lapsenoikeudet.fi

Peruskoululaisten määrä vähenee noin **80 000** oppilaalla vuoteen **2030** mennessä, mikä on peruskoulun historian suurin muutos oppilasmäärissä. Samanaikaisesti vieraskielisten lasten osuus kasvaa.

"Koulussa haluaisin että opettaja ei tule vaan käymään luona vaan jäisi hetkeksi aikaa viereen ja auttaisi." (OKM 2024, nuoren sitaatti)

"Kaipaisin lisää tietoa siihen mitä tukea on tarjolla. Siitä meille kerrotaan aika vähän, joten itselläni ei ole mitään tietoa miten saan apua ja mistä ja millaista kun ja jos sitä tarvitsen." (OKM 2024, nuoren sitaatti)

LISÄTIETOJA ANTAVAT:

Johtava asiantuntija
Ira Custódio,
ira.custodio@lsl.fi,
p. 050 591 8525

Johtaja,
viestintä ja vaikuttaminen,
Juuli Hurskainen,
juuli.hurskainen@lsl.fi,
p. 050 3533 480